

Республикэм социальнэ-экономикэ хэхъоныгъэхэу ышыгъэхэм зэхэсыгъом щатегущылагъэх

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет изэхэсигъо рамыгъажьээ, Адыгейм и Лышьхъэу Күмпүл Мурат муниципальнэ образованиехэм япащэхэм зэлуклэгъу адыриагъ.

Образованиехэм япащэхэм къэралыгъо программэхэм япхырышынкэ, ыпэкэ пшъерильтэй къафашигъэхэм язэцэктэнкэ юфэу ашлагъэр къалотагъ. Къаджэхэм язэтегъэсханкэ, язэктэбзэнкэ юфхэм язытет шхъафу тегущылагъэх. Социальнэ ухумынмкэ, гъесэнгъэмкэ, культурэмкэ, спортымкэ учреждениехэр игъом гъэцэктэжыгъэнхэм япхыгъэ юфыгъохэм Күмпүл Мурат ахэм анаэ тырагригъэдзагъ.

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет изэхэсигъо

министерствэхэм яэшхъялеттэхэмэ муниципальнэ образованиехэм япащэхэм мэзиггүм къыклоц республикэм экономикэ хэхъоныгъэ шхъаалу ышыгъэхэм щатегущылагъэх.

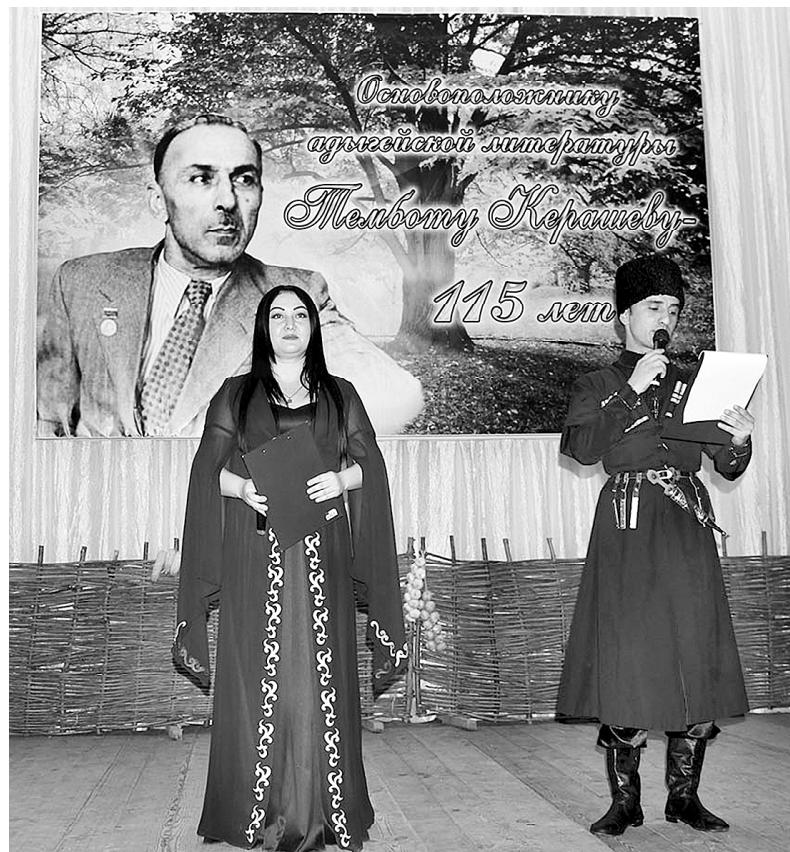
Адыгэ Республикэм экономикэ хэхъоныгъэмэ сатыумрэкэ и Министерствэ къызэртигъэмкэ, промышленнэ производствэм индекс проценти 5-кэ хэхъуагъ, организациехэм мылькоу зэргацхорэр проценти 103,2-рэ хувгүэ, инвестициихэр проценти 113,8-м нэсигъ. Предпринимательстве

Сурэтыр А. Гусевым тэрихыгъ.

фэу атегущылагъэх. Министерствэ гъэнэфагъэхэм япащэхэм пшъерильт афашыгъ юфыгъохуу къэтэджыгъэхэм язэшхонкэ хэкынгээу къагъотихэрэр къалэклагъэханхэу. Джащ фэдэу Адыгейм и Лышьхъэ министрэхэм пшъерильт афишыгъ Урысыем и Президент ижъоньгъокэ унашхохэмкэ «гъогу картэхэр» зэргацхорэр ашхъэкэ гүнэ лъафынэу.

Адыгэ Республикэм и Лышьхъэ ипресс-къулыкъу

Культурэм и Унэу Кошхьаблэ дэтым Къэрэшэ Тембот ишлэж зыгъэлэпэлэнэу фаяхэр бэу къеклонлагъэх. «Шыу закъом» къыхэхыгъэ пычыгъомкэ зэлуклэгъэр къызэуахыгъ. Суандэрэ Ерстэмэр якъашуу. Лъэпкын игъундхэу мы тарихы тхыгъэр плытээмэ хъушт, адыгэгэм яшыгъэлэ-псэуклэгъэм яшыгъэлэ-псэуклэгъэх къышилотыкыгъ.

Къэрэшэ Тембот ичыгэлэгъуулхэм якъас, яльял ыкчи усэхэмкли, орэдхэмкли, къашхэмкли ар мы шэлжээ зэхахьем къышалотагъ. Аши изакъоп, Тембот итхыгъэхэм ахэтэ лыхъуухьем афэдэнхэу фаях — мыйр зымыасэ щыгэл. Тхаклом илэпэлэсэнэгъэ ишыхъат — арзы лъэнныкыу, лыгъэм, адыгагъэм сыйд фэдэ лъэхьани уасэ

Шэжьыр клюсэштэп

Къэрэшэ Тембот ия 115-рэ ильэс фэгъэхыгъэ мэфэкэ зэхахь къызыхуугъэ къуаджэу Кошхьаблэ щызэхашагъ. Районым ишащэхэр, чылэ зэфшъяфхэм ялъыклохэр, къэлэеджаклохэр, нахыжкхэр аш щызэрэуугъоигъэх ыкчи ячыгэлгээхэдээ шхэхэхэу итхыгъэхэри агу къагъэ-къыжыгъэх.

зэрялэм икъэгъэльэгъуул — мыйр ятлонэрэ.

— Къэрэшэ Тембот тирайон зэрэшьшм лъэшэу тирэгушхо, — elo Еджэркъуае культурэм и Унэу дэтым ипашуу Хъоклон Хъамедэ. — Ежь сүйклагъэу щытыгъ джыри сынбжыгъиээ. Сяджагъ итхыгъэхэм, сикласэх, «Шыу закъом» хэт образын сиғэдээ нэу сиғай.

Тхаклом ишлэж фэгъэхыгъэ зэхахьем Хъоклон Хъамедэ адьгэ шуашэ щыгъэу къэклэгъэ. Ишыгъэлэгъэ юшэ-шуашхэхэри пыльых. Аш фэдэу Къэрэшэм илэхъуужъэу зыкэхъопсырэм пэблагъэ мэхъу. Районымкэ лъэпкы культурэхэм игупчэ илөфышгэхэм Къэрэшэ Тембот ишлэж фэ-

гъэхыгъэ зэхахьэхэр агъэхьырыгъэх. Тхэклохом икъэбар къалотгээ къодыоеп, къызэклэлтилоу итхыгъэхэм къаххэгъэ пычыгъохэр къагъэлэгъуагъэх. Суандэ изэкью къашуу къашыгъ, пышсэхэм къаххэгъэ джэгүкээр сабийхэм агъэуцугъ.

Къэлэеджаклохэр Къэрэшэм фэгъэхыгъэ усэхэм къяджагъэх. Адыгабзэмкэ ыкчи адьгэ литературэмкэ къэлэгъэдажхэм къыхагъэцы — ныбжыкъэхэм Къэрэшэ Тембот якъас, анахьэу тарихь тхыгъэхэм ягуулэу яджэх.

— Лъэпкын итарихь Къэрэшэ Тембот итхыгъэхэм къялуутэ, ныбжыкъэхэм япчынгээ фэлажъэх, — elo адьгабзэмкэ ыкчи адьгэ литературам

турэмкэ Кошхьаблэ иапэрэ гурит еджаплэ икъэлэгъаджэу Чыржын Фатимэ.

Мы ильэсир Къэрэшэ Тембот фэгъэхыгъэ. Къызыхуугъэр мыйэ ильэси 115-рэ хувгүэ. Кошхьаблэ районым къыщыхуугъ, ау лъэпкын зэрэпсаоу итхэклошху. Ироманхэмкэ адьгэ лъэпкын ипэсэрэ Ѣылакэ, ишэн-хабзэхэр зэбгэшэнхээ плъэкиштых. Кошхьаблэ игупчэ Къэрэшэ Тембот имыжьонын ит. Къуаджэм иапэрэ гурит еджаплэ тхэклохом ыцээхы, чылэм иурамхэм язи Къэрэшэм ыцэлкэ ёджаагъэх. Ишлэж фэгъэхыгъэ зэлуклэхээлэжьагъэхэр сауѓэтуу къодже гузэгум итим эклонлагъэх ыкчи къэгъагъэхэр къэральхьагъэх. Къэрэшэ Тембот анахь цыфышху Кошхьаблэ районым къыщыхуугъэхэм япэрэ сатыр зэрэхэтэир район пащэу Хъамырзэкъо Заур къыхигъэшыгъ. ыкчи аш ыцээ зэргацхорэр, ашыгъупшэу къызэрэхэммыкырэр къылугъагъ.

Къэрэшэ Тембот адьгэ литературэм лъапсэ фишыгъ, аш икъежыапл. Зыщымылэжжэх ильэс 29-рэ хувгүэ, ау итхыгъэхэм яджэх ыкчи яджэштых. Сыда пломэ, ахэр жыу хъухэрэп, сид фэдэ лъэхьани лъэпкын шлгъэшэлэвоньштых ыкчи илэубытылэштых.

Гъукэлли Сусан.

Сурэхэр Фэкъоли Хъамедэ тэрихыгъэх.

Генерал-майорэу Хъодэ Аслъан

Ионыгъо мазэм Урысые Федерацием и Президентэу В. Путиныр унашьоу зыкІэтхэжыгъэм юстицием игенерал-майорэу

Хъодэ Аслъан Урысые Федерацием и Следственнэ комитет Ростов хэкумкІэ исследственигъэйнэ гъэлорышапІэ ишацшоу зэри-гъэнэфагъэр ит.

Урысыем и Следственнэ комитет итхаматэ игудзэу Борис Карнауховым ар шэкюгъум гъэло-

рышапІем иофишигъэм нэяуса афишигъо.

Аслъан Адыгейим къышы-хъугъ, ильэс 57-рэ ыныбжъ. Ащ Пшызэ къэралыгъо уни-

верситетыр къиухыгъ, прокуратурэм ильэс 26-рэ хъугъэу иоф щешэ. Следственнэ комитетыр структурэ шыхаф зыхъугъэм къышыгъэйнэ Краснодар краим щилэжьагъ, ащ исследственнэ комитет ишацшоу зэри-гъэнэфагъэр ит.

2011-рэ ильэсийм къалэу Ростов агъэлгъо. Ильэс теша-гъэу Урысыем и Следственнэ комитет Темир-Кавказ федеральэ шъольырымкІэ и Къэралыгъо гъэлорышапІэ ишацшоу зэри-гъэнэфагъэр ит.

Ильэсипшэ иоф ышагъэу жъоныгъокэ мазэм Аслъан Ростов къагъэлжыгъ. Ипшэ-рэлыхэр щитхуу хэлэу зэри-гъэцакіхэрээм пае бэрэ хагъэ-унэфыкыгъ. Ар Урысые Федерацием и Следственнэ комитет изаслуженэ иофиши, медалэу «За заслуги» зыфиорэ-ри къыфагъашошагъ. А. Хъуда-дэм гуетынгъэрэ шыыкъа-гъэрэ хэлэу иоф зэришэштыр иофишигъашошагъ. (Тикорр.).

ПЕНСИЕХЭМКІЭ ФОНДЫМ КҮЕТЫ

Интернетыр агъэфедээзэ

Урысыем щыпсэухэрэм пенсием игъэ-псынкІэ Интернетыр нахьыбэу агъэфедэхъугъэ. 2017-рэ ильэсийм пыкыгъэ мэзи 10-м къыкІоцл УФ-м ПенсиехэмкІэ ифонд щагъэпсыгъэ «унэ кабинетыр» агъэфедээзэ нэбгырэ миллионрэ мин 200-м ихьурэмэ пенсиер агъэпсыгъ.

Ар 2016-рэ ильэсир зэ-рэпсаоу пштэмэ, ИнтернеткІэ зыгъэпсыгъэхэм яичьагъэ нэбгырэ мин 440-кІэ нахьыб. Джаш фэдэу пенсиер къызэрал-къэхьашт шыкІэ ИнтернеткІэ къыхэзыхыгъэр нэбгырэ миллионрэ мин 900-рэ мэхъу. Ари, 2016-рэ ильэсийм егъэш-гъэмэ, нэбгырэ мин 800 фэдизкІэ нахьыб.

Пенсием игъэнэфэнрэ ар къызэрэл-къэхьаштным икъихэхынрэ электроннэ фэл-фашээ зэфэшхьа-фых. Ильэс къэс ахэр зыгъэфедэхэрэм яичьагъэ нахьыбэ мэхъу. Урысыем исубъектхэр пштэхэмэ, пенсиер фагъэнэф-нэм е ар къызэрэл-къэхьаштры къыхихынрэ

апае электроннэ шыкІэ зыгъэфедэхээзэ лъэу тхыллыр зытгъэхэм яичьагъэ процент 90-м зыщи-нэхээрэх ахэтын. Гушы-лэм пае, Республике Кара-елин шыпсэоу ащ фэдэ фэл-фашээ зыгъэпсы-гъэхэм япроцент 95,7-мэ, Республике Бурятие

кум исертификат, ар зэ-рагъэзекштим, зэтгэйн ахьщэ тынхэм, пенсиер зыщи-зэлжээрэх къыхэхыгъэ ахьщэ тынхэм ягъэпсынкІэ зэра-гъэфедэрэ, пенсиер е социальэ ахьщэ тынхэм ягъэфедэхэрэх къэралыгъо къызшилэхэми

ар нахьышоу къыхахы. Непэ УФ-м ПенсиехэмкІэ ифонд фэл-фашэу зыгъэцакіхэрэх янахьыбэр уине уимыкІэ ИнтернеткІэ къызэл-бэхъян пльэкыншт. Ахэр зэ-къэри фондын интер-тхыль зищыкІагъэхэми

шыгъэх. Ахэр бгээфедэн-хэм пае gosuslugi.ru зыфиорэ порталым зышиб-гъэнэфэнэу ары нылэп ишыкІагъэр. Джаш фэдэу мы ильэсийм игъятахэ кы-зышибла-гъэу телефонкІэ фэл-фашэхэр зэбгээгэ-тыхэм пльэкыншэ приложе-ние щылэ хъугъэ.

зэрбгээфедэшти уфи-гъэсэшт.

Цыфым ипенсие игъэ-псын зэлхүгъэхэр щылэ-нэгъэм къыхэхыгъэ щы-сэхэмкІэ сайтын къызы-гъэл-бэхъягъэх. Пенсиер нахьыбэ хъуным пае пэ-шорыгъэшэу шэгээнхэ фаэхэр ащ къегэльягох. Къэлэеджаклоу в студентеу интернет нэклубгъом нэ-лиас фэхүгъэхэм шэны-гъэу ащ щызэрэгэгэ-тыхъэр джа чылэ дэдэм щаупльэкүн альэкыншэу амал (тест) къеты.

Джаш фэдэу къэлэ-еджаклоу в студентхэм-рэ пенсием елхыгъэ шэ-нэгъэр икьюу арагэгэ-тыхынм пае къэлэе-джехами мы интернет нэ-кльгъор агъэфедэн аль-э-къыщт, ны-тыхэм къа-шхъяланшэу итыр бэ.

Къэлэеджаклоу хэмрэ студентахэмрэ апай

УФ-м ПенсиехэмкІэ ифонд ильэсикІэ едэгэгъур къызехъэм къэлэеджаклоу хэмрэ студентахэмрэ апае интернет нэклубгъо ытгүпшыгъ.

Ащ иадрес: school.pfrf.ru. Урысыем пенсиес-хэмкІэ исистемэ зэрээхэтэир, пенсиер ащ щы-бгээпсынэу ебгээжээ-ным ишыкІагъэр сайтын игъэкотыгъэу къелуатэ. «Школьникам о пенсии» зэрдажагъэхэри.

Мы проектын пенсием игъэпсын пэшоры-гъэшэу, джыри унуб-жыкІээ, зэрбгээжээн фаем, ащ пае пшэштхэм

къэлэеджаклоу хэмрэ студентахэмрэ нэяуса афешых. ПенсиехэмкІэ шоокл зими-э страхованир зилэужыгъор, ащ исистемэ зызэрэзябгэхтыгъэр къээзыушихынтырэ тхыллыр (СНИЛС) къызера-ыхынтыр, пенсиер зэ-ликтэнымкІэ шыкІэу къы-хэхынтыр икьюу фэдизэу къагургэльо. УФ-м ПенсиесхэмкІэ ифонд иэлек-tronнэ кабинет тэрээзэу

Тутынным псауныгъэр зэщегъакъо

Тутынным емышьо-гъэнэм и Дунэе мафэ фэгъэхыгъэ пресс-элжукІэ бэмышшэу Мыекуапэ щыкІагъ.

Ар зэришагъ Адыгэ Республикин медицинэ профилакти-кэмкІэ и Гупчэ иврач шыхыаэу Мэт Заремэ. Иофхъабзэм джаш фэдэу хэлэжьагъэх АР-м пса-уныгъэр къеухумэгъэнэймкІэ и Министерствэ, адэбз узхэм-кІэ Адыгэ республике клини-ческэ диспансерым, Роспотреб-надзорым и ГъэлорышапІэ Адыгейим щылэ ялофышэхэр, нэмыхыкІэхэри.

Зэхэсигъом къызэрэшцау-гъэмкІэ, зэрдэунаеу пштэмэ, тутын ешьоным ыпкъ къицкы-кІэ ильэсийм къыкІоцл нэбгырэ миллионы 5-м ехъумэ ядунаи ахъожы. Тхъабылым адэбз уз къылтынгъэшэу къызхагъэшыгъэ цыфхэм япроцент 90-м ехъумэ тутын эрэшхъа-рэм къыхэгъыгъ. Мыщ фэдэ уз зиэхэм жыкъяшапІэхэм, гу-лывнгэ системэм изэрары-шо архы. Адэбз уз зэфэ-

шыхаф 15 тутын ешьоным къы-хэкын ыльэкыншт.

Тутын ешьоным пэшүекло-гъэнэм фэгъэхыгъэ програм-мэу тикъэралыгъо щагъэцакі-эрэм ишыуягъэкІэ мыщ фэшагъэхэм яичьагъэ къышыкІагъ. Росстатым къызэрэритырэмкІэ, 2008-рэ ильэсийм къышыула-гъэу 2013-м нэс Урысыем щы-пса-унахэрэм ашыцхэу тутын ешьохэрэм яичьагъэ процент 16-кІэ нахь макІэ хъугъэ. Со-циологическэ къэлчэнхэм къы-зэрэгэлтэйгъорэмкІэ, 2008-м къышегъэжьагъэйнэу 2015-рэ

ильэсийм нэс тутынным пыща-гъэхэм яичьагъэ процент 25-рэ къышыкІагъ. Адыгейими мыщ фэдэ зэхъокынгъэхэр щылэх. Ажыре ильэсиплэйм къышыкІоцл фэдизирэ ныкырэхээ тутынным зызеришхъобгүрэм къышы-кІагъ.

Ащ хэль никотиным цыфхэм ыпкъышьол иегъэшхо регъэ-кы: лъынтфэхэр нахь зэжъу мэхъух, лъыр тэрээзү аркыло-рэп. Никотиным шыхэм екүрэ лынтфэхэм зэрар архы. Нэ-уяжым цыфхэм ышхъэ нахь макІэ иоф ешлэ, нахьыбэрэ

мэузы, ильдэгэйнэе хахьоу къыргъажьэ. Анахьэу зыфэ-сакыжын фаехэр сабын зы-шьо хэль бзыльфыгъэхэр архы. Тутын ешьоныр щамыгъэтиж-мэ, сабын зэрар рагыншт, нэуяжым гумэкыгъо гъэнэфа-гъэхэр къыхэхынхэкІэ щынан-гъо щыл.

Тутынным пкыншьолым зэ-рарэу рихырээр пстэуми дэгэйнэ къыдгурээ, ащ пыща-гъэхэм чадзижыншт къин къа-щэхъу. Ащ тиньжыкынхэкІэ пчэжыгъэ хъунхэм, япсауныгъэ изытэ фэсакынхэм фэоры-

шээрэ пэшорыгъэшь иофхъа-бзэу тироспублике Ѣзызэхэ-рэр бэ. Адэбз узхэм зыщя-зэхэрэ Адыгэ республике кли-ническэ диспансерым, АР-м медицинэ профилактикэмкІэ и Гупчэ ялофышэхэм еджакіхэр къакуухъэх, тутынным гумэкыгъо къызыдихын ыльэкыншт-хэр къафалуатэх. Тутынным гуах-хьюу хэльным нахь тилсана-гъээ зэрэнхэх лъапІэр къагуруу-лоу къэтэджынхэм фагъасэх.

Гъонэжыкъо Сэтэнай.
Сурэтыр ѿшынэ Аслъан тырихыгъ.

ІЭНЭ ХҮУРАЕР

Мурат Яган игувшысэ дунай

Философия и Мафэ фэгъэхьыгъэ Иэнэ хураа темэе «Философия и социология в культурном пространстве региона» зыфи Горэмкэ шэкъогъум и 17-м гуманитар уштыхнхэмкэ Адыгэ республикэ институтуу Т. Кэршэм ыцээ зыхырэм щынаагь.

Аш хэлэжьаагьэх институтын, АКЬУ-м чыжки, мы мэхъянэ зиэ тхыгъэм изэдзээкын үүж зэрихъягъэхэр кыуагь, ар дэгъо зэшшахыгъеу ылтыгыгь. Учение зэфешхъяфхэм калпкырыкызы э анах мэхъянэ зиэ М. Яган кыфекуагъеу Заур ельыгъ. Эпическэ гээпсыкэ-шыкэ хабзэхэм — шьюш дахэм, шыкэ-гээпсыкэхэм (цыфыр зуухумэхэрэми) гүнэ алтыгыгъенир, ахэр кэльгэгъэнхэм М. Яган уасэ зэрафишырэр кыуагь, ау мыш дебгэштэним е демыгъэштэним ухэтми о уфтэу ельытэ Заур. Мурат Яган итхыльыкэу «Хабзэ и Суфизм» зыфилоу бэмышээ кыдэгъигъэм нах кыышуугь. Псэ зыпти дунаим ыгупчэ ит Цыфым — тхээкэгъэшьыгъэ гээшгэйонным научнэ ekololaké фэшгэйнр тхыльым пхырыкыре гупшигъисэ шхъяаэу зэрэшьыгъ кыуагь. Чым кытхэгъэ цыфымкэ анах мэхъянэ зиэр псэуним, щынэним ежь ыкыуачэ иакылыкэ фытгээпсхэхъягъенир зэрэапэрэр, ау сид ишыкыэми, ушхэу, учьеу, мафэхэр, мазэхэр, ильэсхэр пкэнчэе огъаклохкэ, пкыучиэу ицыгыгъэ хабзэ зэшлопхэу зэрэшьыгъитм Жанэр кыашыуугь. Цыфыр наукаа иобъект (ипред-

мет) инэу зэрэшьтыр, джащ фэдэ кьабзэу «сознанием» (акыным) иамалхэр зэклэ зэгъэшлагъеу кэгъэтхыгъэнхэр, акынылр шуагъе хэльэу гээфедгэйнр «Хабзэ и Суфизм» зыфиорэ тхыльим М. Яган кыышызэхифыгъеу, кызэрэшьыриотыкыгъэм узэргиэрээр З. Жанэм хильзунэфыкыгъ. Философ инхэм — Сократ, Плутона а зэклэмкэ яеплыкыкэхэр зэфишхъяхээ, тхыльыкэу «Хабзэ и Суфизм» зыфиорэ купкышико зэрилэр, дунэе гупшигъэм тьапсэу илэр ежь Цыфым, иакын, гэшэ Хабзэм калпкырыкыеу, зэрээфэклюххэрэм анаэ тырагигъэдзагь. Цыфыр опсэуфе акылы-амалыр пытэу ыыгъеу щынэним Хабзэр фэлажьеу, ар пшэу, бээфедэмэ, бзэджагъэм, ляягъэм ашыухумагъе узэрэхууцтим, гукъэбзагъэм, зэфагъэм, шыпкыагъэм, иофыр уикэсэним, аш угугууним, шум, дэхагъэм, зэхэтхээ-зэфыщытыкэ дэгъухэм, акылыгъе хэльэу пшээрэ ыкыни шырые

льбэхкы пэпчь кызэрэотэжырэр, пэсэрэ адигэхэм ячкерес чыгхатэхэр цыфышиу іашлагъехэр зэрэшьтыгъехэм ятуу Жанэм кышыгъ. М. Яган итхыльыкэу «Хабзэ и Суфизм» зыфиорэр философскэ кээн инэу гупшигъаклон лээжхэм кызэрэфигъенагь кыуагь.

Тхыльым ехынгээ елпльыкэ-шошхэр шынэгъэлэхжэху Ханэхуу Руслын, нэмийхэм кэклэу кыралотыгъях. Адигэхэм ыкыни абхазхэм яжыре културе хабзэр ыкыни суфизмэр зэрэшьизэхуулэххэу, зэгозыгъэу-цохэрэр кыхагъэшьгъях. Мурат Яган итхыль диним зэрэфэмийгъэхыгъэр, ау аш гупшигъэу щыкыкэйрэр зэклэ цыфым иакылы-гуплытэ шалхэе кийгээтхэу, гушхэлэхжэхшоу пкырыльыр зэрбээлэорышштим ишээфхэр кышызэхуагъехэр, зэрэшькэгъэтхыгъехэр хатъеунэфыкыгъ.

МАМЫРЫКЬО Нуриет.
Сурэтыр іашынэ Аслын тирихыгъ.

ЦЫФЫР ҮКИ ГАШИЭР

«Сикэсэ иофыр ары сэ шлагъэр»

**Адэмые щыпсэурэ
Къудаикъомэ сыйдигъу
гээсэнхыгъэм осэшхо
фаши, еджэгъаби къа-
хэгъыгъ.**

нэу, тльэгъунхэу ыкыни тшлэнхэу Шхъялэхъо Абу, Мэшбашэ Ис-хъяк, нэмийхэри. Тыгыупшэрэп кылддеджэгъэ ордэйлиоу Мэ-рэтико Аслын ымакъэ идэхагъэ (Тхэм джэнэт кырет).

Сэнхэхьатэу тызфеджэрэм ды-
кыгьоу, щынэнгъэми тызшы-
клен тльэкыищхэм тащагъэ-
гүазэштыгъэ. Кружок зэф-
шхъяфхэм тахэлэхжэн тльэкы-
штыгъэ, спортым тыптыгъэ.
Зэклэ мыш тызшыфагъэсагъэ-
хэр кытшхъяпхэгъэ, аш-
кыхэгъэ, курсым исыгъэ нэ-
бгырэ 35-м щыщэу зы нэбгы-
ри сэнхэхьатэу кыхихыгъэм ры-
кэгъожыгъэп.

Чечэнным зэрэшьшагъэр

Кэлэгъэдже училишьыр кы-
зеухым, Къудаикъо Сайдэ, а
уахтэм зэрэхбзагъэу, Чечэн-
Ингушым иофшланлэклэ агъ-
кыагъ. Күшхъэх лягам тет-
куутырэу Дай зыфилорэм дэт
ильэс 8 еджаплэм иофшлэнир
щыригъэжэнэу хүгъэ, ежь кы-

дээзүүхыгъэ ныбжыкэ нэбгырэ 12 игусагь. Иоф анах къэз-
гъэхыльтагъэхэм ашышыгъ, ежь-
хэр зэрэмьгүгъагъэхэу, чечэны-
бзэр зэрамышшэрэр. Аш кы-
хэгъэу кэлэгъэдже ныбжыкыгъ-
ащэкыагъэхэри еджэнхэ фэ-
яжьэх, фэтэрмэ арысхэу, пхэр
акытэмэ, хьакур агъеплээ,
ашхъэх ежь-ежырэу алыгы-
жэу ыкыни кэлэгъеджаклохэр
еджэн-гээсэнгъэм фэшэгъэн-
хэр ашпэх илтыгъ. Сайдэ кы-
зериотажьырэмкэ, зыдагъэко-
гъагъэхэм чечэнхэр дахэу кы-
зыпэхъокыгъэх, ежхэм апэклэ-
мы куаджэм щынэгъэ адигэ-
бзыльфыгытлумэ яофшланлэ-
кэ лытэнгъэшхо афырлагь,
мыдрэхэм цыхъэ кыфашыгъ. Чечэнным щынэгъэ Сайдэ къа-
лэу Грознэм дэт къэралыгъо
кэлэгъэдже институтын за-
очнэу чэхъажы щеджагъ. Ильэ-
сито аш иоф кызыншилэгъэ
ужым бзылфыгъэ ныбжыкэ
Адигэ хэхуу кыгъээзэжыгъ.
Ау джы кызинэсигъэми гуф-
багъэ хэльэу Чечэнным иоф зе-
рэшишагъэр, кэлэгъеджаклохэр,

цифхэр бэрэ ыгу къэкыжых, зэфэтхэх, нэлэсэнгъэр ля-
гъягъяатэ.

Сэнхэхьатыр үикласэмэ...

Кызидэгъыгъэ Адигеим, зэрэггүйгъэу, иофшланлэ щимы-
гытэу чыпэлэ зыгүүц зэблихүүгъ. Ауми, урысизбээрэп литературам-
эрэ программаклэм тетээ арагъэ-
шлэн фаеу зыгытэгъе уахтэм,
Адэмые гурт еджаплэм иофшлан-
кызынтигъыгъэртагъ. Еджаплэм ила-
шэу щыгытэгъе Даур Аслын Му-
рат ыкыни бзыльфыгъэм я 4-
рэ класситлум урысизбээрэп ли-
тературэмрэкэ урокхэр щары-
гъэхынхэу ыгъэкуагъ. А уахт-
эм Адэмые еджаплэм анах
пэрихтэм хэкумкэ ашышыгъ,
цихъэу кыфашыгъэр кыгъэ-
шыпкыэжынэу ежь Къудаикъо
Сайдэ ляшэу фэягъ ыкыни иоф-
шланлэ зыртагъ. Сайдэ иегъэ-
джаклэ ригъаджэхэрэр а уахт-
эм ляшэу зыгытэштагъэх, игүетынгъэкэ иофшлэнгъу-
хэм къаэшьшагъ.

Сайдэ тыдэ куагъэми, сид ильгэгъэхъами, а зэклэ шуагъе хэльэу исэнхэхьаткэ зэригэ-
федштэйм ылж итэх, гэсэнэ-
гытэу тэрэз зэрахилхъяштим
ынаа тетигъ. Иофшланлэ гу-
тэйнэгъэ инэу хэльэр аш кы-
хэшьшагъ, общественэ щылак-
кэм чанэу хэлажьшьтагъ. 1982-
рэ ильэсийм къалэу Ереван
щыкыгъэ я VI-рэ Всесоюзнэ
педчениехэм ыкыни къалэу Ка-
лининград щызэхашгъээ Все-
союзнэ шынэнгъэ-практическэ
конференцием ахэлэхэгъ.

Къудаикъо Сайдэ ляэпкэ гээ-
сэнхыгъэм хвалэлэу ильэс 43-
рэ иоф шишигъ, егъэджэнэм
дахуу, общественэ иофшльохэр
сыйдигъи ыхыншыгъэх, партор-
ганизацием исекретарыгъ, де-
путатыгъ, делегатыгъ. Ежь кэлэ-
гээдже пэрихтэм зериоу,
сыйдигъи куагъе къезытэу
иагъэр икэсэ иофыр ары. «Кэлэ-
гээдже-методист» зыфиорэ
щытхуцэр кылэхжыгъ. Адигэ
автоном хэкум, еланэ АР-м
яштыхуу тхыльхэр бэу илэх.
Ау ежь бзыльфыгъэ кэлэ-
гээджемкэ анах мэхъя-
нэ зиэр цыфхэм зэхэшы-
кэу, ляшэнгъэу кылэхжыгъ-
хэр ары.

Къудаикъо Сайдэ Исмахыилэ
ыпхум щынэнгъэ гъогу дахэ
кыкыгъ, кыткэххуухэрэ лээж-
хэр ляэгъо зафэ тыришагъэх.
Непэ ар изыгъэпсэфыгъ нэ-
сыгъэу щысми, егъэджэн-плу-
нгъэ иофшльохэм гукэ ахэт, алъ-
иэс, алъэплэ. Ригъаджагъэ-
хэм ямызакъо, ахэм янэ-ятэ-
хэм, иофшэгъуухэм Сайдэ ыцэ
шыкылээро. Ар еджаплэм джы
мыклохъярэми, ипхъорэльфхэм-
кэ егъэджэк-гээсакло щыт,
кэлэцыкылхэр къэктш щынэ-
каклэм фэлгүгъэнхэр анах ио-
фышхуу ельыте.

ПШЫКЪЭНЭ Май.
Улап.

Училишыр тыгы къэкыжыхы

«Адигэ кэлэгъэдже учили-
шым тиклэгъур щыдгээкыагъ, ар
шукылээ тыгу къэкыжыхы, ау
уахтэм кызэримыгъээжьы-
щтыр тэшэ, — кыеватэ Сайдэ.
— Мыш щынэнгъэми еджэн-
гээсэнхыгъэми егъэжылээ щытагъ.
Тээ зэклэми чылэм-
э такырыкыгъеу щытагъ.
Тагъэшээр предмет пэпчь ля-
шэу кэлэгъэдже лушуу ти-
лахъяхыгъ шу тагъэлэгъуухъ, ты-
зыфамыгъэсагъ щылэп. Тхыль-
еджаплэм тиклоллар. Мыш апэрэу
щызэрхэтхыгъ адигэ жэбээ да-
хэр, тинасып кыхихыгъ тядэу-

ВОЛЕЙБОЛ

Апэрэ къекъокъыгъор аухыгъ

Мыекъуапэ иволейбол командэу «Динамо-МГТУ-р» Урысыем изэнэкъою ашьэрэ купэу «Б-м» щыкъорэм хэлажье, апэрэ къекъокъыгъом теклоныгъуи 9 къышидыхъ.

Зичэзыу зэлукъегъухэр шэкъум и 18 — 19-м Адыгэ Республикаем спорт Унешхуу «Ошутенэм» щыкъуагъэх. «Динамо-МГТУ-р» Ростов-на-Дону къикъыгъе «Ростов-Волей» зыфилорэм тъогогуитло дешлаш. Адыгейим испортсменхэм зэлукъегъуитури 3:0-у къахыгъ. Тхъаумраф мязэлукъегъухэр зерауухыгъэх: 25:21; 25:18; 25:7.

Тикомандэ икапитаныр Къошк Руслан, тренер шъхъалэр Павел Зборовский. Адыгейим изасслужен-нэ тренерэу П. Зборовскэм къызэртиуагъэ, тиешлаклохэр финальнам хэфнхэм фебанех.

Джырэблагъ «Динамо-МГТУ-р» Краснодар щыкъуагъ чыпээ командэу «Динамэм». Ешэгүнтири 3:0-у къызэрихыгъэм ти-тэгушуагъ.

Апэрэ къекъокъыгъом ыуж командэхэм теклоныгъе пчагъеу къыдахыгъэр, чыпэу зыдэштыхэр зэфэтэхыссыжых. Къалэу Одинцовыр апэ ит, очко 14 илэр, Владимир — 12, Воронеж — 10, Белгород — 10, Мыекъуапэ — 9, Санкт-Петербург — 9, Къыблэ Сахалин икомандэ я 7-рэ чыпээм щыл — 5, Ростов-на-Дону ыкы Краснодар якомандэхэр ауж къенэх.

Ятлонэрэ къекъокъыгъор тыгъэгъазэм аублэшт. И 5 — 6-м Владимир, и 11 — 12-м Санкт-Петербург, 14 — 15-м Краснодар якомандэхэм «Динамо-МГТУ-р» Мыекъуапэ ашыкъе.

Сурэтым итхэр: «Динамо-МГТУ-р» Ростов-на-Дону икомандэ дешл..

ГАНДБОЛ. СУПЕРЛИГЭР

Ятлонэрэ теклоныгъ

«АГУ-Адыиф» Мыекъуапэ — «Уфа-Алиса» Уфа — 26:24 (13:12). Шэкъогъум и 17-м спорт Унешхуу Кобл Якъубэ ўцэзыхырэм щызэдешлагъэх.

Сурэтым итхэр: «АГУ-Адыифым» иешлаклоу Мария Мартыненкэр ухъумаклохэм апхырыкъыгъ.

КУПЭУ «КЪЫБЛЭР»

Нахъишум тежэщт

Купэу «Къыблэм» шэкъогъум и 19-м я 20-рэ зэлукъегъухэр щыкъуагъэх. Мыекъопэ «Зэкъошныгъэр» Краснодар щыкъуагъ чыпээ командэу «Кубань-2-м».

Кіэуххэр

«Армавир» — «Анжи-2» — 3:1;
«Кубань-2» — «Зэкъошныгъэр» — 3:0;
«Спартак» Вл — «Черноморец» — 1:1;
«Биолог» — «Спартак» Н — 1:1.

2017 — 2018-рэ ильэс ешлэгум иапэрэ къэлъэнэйкъо хэхъэрэ зэлукъегъухэр аухыгъэх. «Зэкъошныгъэр» чыпэу зыдэштым имызакъоу, къэлапчээм лэгэгаор зэрэдидээрэм ипчагъэ зэрэмакъэм тегъегумэклэ — 15.

Гущылэм пае, «Армавир» апэйт, гъогогуу 42-рэ хъагъэм лэгэгаор ридзагъ, «Афыпсым» — 36-рэ, «Краснодар-2-м» — 39-рэ, «Динамэм» — 16, «Анжи-2-м» — 20, «Зэкъошныгъэм» икъялапчээм лэгэгаор зэрэдигъэкъыгъэм ипчагъы анахыбэхэм ашыц — 32-рэ. «Динамэм» — 48-рэ, «Кубань-2-м» — 40, «Афыпсым» — 9, «Армавир» — 10.

2018-рэ ильэсэм гъэтхэпэ мазэм и 10-м я 21-рэ ешлэгъухэр купэу «Къыблэм» щыкъоштых. «Зэкъошныгъэр» «Динамо» Ставрополь Мыекъуапэ зыкъуагъэшт.

ФУТБОЛ

Рэхъатныгъэ ялэп

Урысые Федерацием футболынкээ изэнэкъою иапшээрэ куп хэт командэхэм я 17-рэ ешлэгъухэр ялагъэх. Медальхэм афэбанэхэрэм чээнагъэхэр амышилэу апэкэлэлэгъуатэх, ауж къинхэрэм яофхэр нахъ хылээ мэхъух.

Зэгъэпшэнхэр

СКА — ЦСКА — 2:4, «Динамо» — «Ахмат» — 1:1, «Краснодар» — «Спартак» — 1:4, «Арсенал» — «Рубин» — 0:0, «Уфа» — «Урал» — 2:0, «Анжи» — «Локомотив» — 0:1, «Ростов» — «Амкар» — 0:0, «Зенит» — «Тосно» — 5:0.

«Краснодар» «Спартак» дээу дешлаш, ау зэлукъегъур зэрэхуагъэ пчагъеэр къыдэпльтээмэ, тренер шъхъалэр И. Шалимовым игумэкигъохэм къахэхуагъэу тэллытэ. Командэр иста-

дион щешлээ, гъогогуу 4 къэлапчээм лэгэгаор къызэрэшудаадагъэм щыкъагъэу къыпкырынкырэр маклэп. Зэлукъегъур амыхызэ нэбгырабэ стадионым зэрэдэкъыжыгъээр къыхэтэгъэшч. «Зенит», «Локомотив», ЦСКА — ахэр къызэкъэмкъошхуу къэлъагъо. ЦСКА-р Хабаровскэ зынешлэм, Натхъо Бибарс илэпэлэсэнэгъэх къахэшчигъ, зэхэшчэн яофхэр дэгьюу ыгъэцэлгэш.

«Зенит» щешлэрэ А. Кокорин, «Краснодар» хэтэу Ф. Смоловыр къэлапчээм лэгэгаор анахыбээр дээзидзагъэхэм ашыц.

Хэт тыйдэ щыла?

1. «Локомотив» — 36
2. «Зенит» — 33
3. ЦСКА — 29
4. «Спартак» — 28
5. «Краснодар» — 27
6. «Уфа» — 24
7. «Урал» — 24
8. «Арсенал» — 24
9. «Ахмат» — 22
10. «Рубин» — 20
11. «Ростов» — 19
12. «Амкар» — 18
13. «Тосно» — 17
14. «Динамо» — 16
15. «Анжи» — 16
16. СКА — 12

Я 18-рэ ешлэгъухэр

24.11	«Амкар» — «Динамо»
25.11	«Тосно» — «Арсенал»
	«Ахмат» — «Уфа»
26.11	«Урал» — «Краснодар»
	«Рубин» — ЦСКА
	«Ростов» — «Анжи»
27.11	СКА — «Локомотив»
	«Спартак» — «Зенит»
- Ешлэгъу шъхъалэм ашыцхэр: «Спартак» — «Зенит», «Рубин» — ЦСКА, «Урал» — «Краснодар».

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛН Нурбай.

Зэхэзыагъэр ыкы къыдэзыгъээр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ Иофхэмкээ, Иэкъыб къэралхэм ашылсээр тильзэгъэхъэм адьырээ зэлхынгъэхэмкээ ыкы къэбар жъугъэм иамалхэмкээ и Комитет Адрессыр: ур. Крестянскэр, 236

Редакциер зыдэшылэр: 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79, Редакцием авторхэм къаихырэр А4-къэ заджхэрэх тхапэхэу зипчагъэклэ 5-м эмыхъухэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлзэ, шрифтыр 12-м нахъ цыкунэу щытэп. Мы шапхъэхэм ади-мыштэрэх тхыгъэхэр редакцием зэкъегъэхъэх. E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр: Урысые Федерацием хэутын Иофхэмкээ, телерадиокэтынхэмкээ ыкы зэлъы-Иэсикъэ амалхэмкээ и Министерствэ и Темир-Кавказ чыпээ гъэлорышил, зэраушихъатыгъэ номерыр ПИ №ГУ23-00916

Зыщаушыхъатырээр ООО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Зэкъемкэи пчагъэр 3855
Индексхэр 52161
52162
Зак. 2826

Хэутын узчыгъэхэнэу щыт ухажтэр Сыхъатыр 18.00
Зыщаушыхъатыгъэр Сыхъатыр 18.00

Редактор шъхъалэр Дэрбэ Т. И.

Редактор шъхъалэр игуадзэр Мэшлэкъо С. А.

Пшъэдэжъыжъыр зыхъырэ секретарыр Хъурмэ Хъ. Хъ.